

Sygn. akt I ACz 430/17

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek (spr.)

Sędziowie: SA Andrzej Struzik

SA Grzegorz Krężolek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 kwietnia 2017 roku w Krakowie

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko F. M.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 2 listopada 2016 roku, sygn. I C 1615/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Andrzej Struzik SSA Wojciech Kościółek SSA Grzegorz Krężolek

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie udzielił zabezpieczenia roszczenia powódki o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną poprzez ustanowienie zakazu zbywania nieruchomości dla których prowadzone są księgi wieczyste wskazane w sentencji postanowienia oraz przez wpisanie ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu w opisanych księgach wieczystych .

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd I instancji wskazał, że powódka uprawdopodobniła roszczenie. Z załączonych przez nią dokumentów wynika, że przysługuje jej wierzytelność względem dłużnika M. M. którą zgłosiła w toku postępowania o zniesienie współwłasności w toku którego doszło do zbycia przez dłużnika na rzecz syna – pozwanego F. M. praw do nieruchomości i udziałów będących we współwłasności nieruchomości z pokrzywdzeniem wierzyciela, jak również zaistniała świadomość pokrzywdzenia po stronie nabywcy, będącego osobą w bliskim stosunku ze zbywcą, a nadto zbycie nastąpiło poprzez dokonanie nieodpłatnej czynności prawnej. W ocenie Sądu Okręgowego brak zabezpieczenia może uniemożliwić lub poważnie utrudnić osiągnięcie celu postępowania, gdyż w razie zbycia lub obciążenia nieruchomości przez pozwanego uznanie czynności dokonanej z „osobą czwartą” za bezskuteczną jest znacznie utrudnione.

Powyższe postanowienie zaskarżył w całości obowiązany F. M., zarzucając mu naruszenie przepisów prawa procesowego w art. 730¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. polegające na udzieleniu zabezpieczenia pomimo braku uprawdopodobnienia przez uprawnioną roszczenia oraz braku możliwości orzekania w niniejszej sprawie o istnieniu roszczeń uprawnionej, których zaspokojenie miało zostać udaremnione czynnościami, których uznania za bezskuteczne domaga się uprawniona, z uwagi na to, że są one przedmiotem postępowania rozpoznawanego przez Sąd Rejonowy w Wieliczce pod sygn. akt I Ns 967/06.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od uprawnionej na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Powódka wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jako bezzasadne podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności wyjaśnienia wymaga kwestia skutku nabycia praw do nieruchomości w toku postępowania o zniesienie współwłasności, w którym zgłoszona została wierzytelność z tytułu korzyści osiągniętych przez innego zbywającego udział współwłaściciela z tytułu korzystania z rzeczy w zakresie szerszym od przysługującego jemu przed zbyciem udziału we współwłasności. W tym zakresie należy wyjaśnić, że przepis art. 192 pkt. 3 k.p.c. nie znajduje zastosowania w postępowaniu o zniesienie współwłasności ze względu na cel ostatniego postępowania i charakter orzeczenia znoszącego współwłasność. Celem postępowania o zniesienie współwłasności jest nowe ukształtowanie prawa własności rzeczy stanowiącej przedmiot współwłasności przez odebranie temu prawu cech wspólności. Ten skutek osiągany jest postanowieniem znoszącym współwłasność (ze skutkiem *ex nunc*), który dotyczy wszystkich podmiotów stosunku współwłasności. Wymaga to zatem, aby orzeczeniem znoszącym współwłasność objęci zostali aktualni współwłaściciele (porównaj motywy orzeczenia Sadu Najwyższego z dnia 13 marca 2002r. sygn.. akt III CKN 411/00).

Po drugie skarga pauliańska pozwala na przełamanie zasady, zgodnie z którą wierzyciel może szukać zaspokojenia wyłącznie w obrębie masy majątkowej dłużnika. Zauważyć należy, że przedmiotem ochrony w sprawie ze skargi pauliańskiej jest wierzytelność; a dalej uprawnienie do jej zaspokojenia jako atrybut wierzyciela. Nie można zatem przyjąć, że wierzytelność, której zaspokojeniu służy akcja pauliańska, jest objęta sporem o zniesienie współwłasności, gdyż wierzytelność ta nie istnieje pomiędzy uczestnikami postępowania o zniesienie współwłasności za okres, gdy ci nie byli posiadaczami przedmiotu współwłasności, chyba, że nabywając rzecz przejęli na siebie także dług wynikający z określonego stanu faktycznego ukształtowanego przez ich poprzednika . Przedmiot niniejszego postępowania nie jest natomiast rzeczą będącą przedmiotem ubezskutecznionej czynności prawnej, a która stanowi przedmiot postępowania o zniesienie współwłasności. Ocena ta wyklucza trafność zarzutu zażalenia w zakresie oceny negatywnej przesłanki procesowej w rozumieniu art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c.

Zauważyć także należy, że postępowanie w sprawie o zniesienie współwłasności trwa od 2006r. Zgłoszone w jego ramach roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy - w zakresie jaki wynika z art. 618 § 2 k.p.c. zachowują swoją aktualność między współwłaścicielami za okres posiadania przez nich rzeczy (art. 155 § 1 k.c.) i nie ma podstaw dla przyjęcia, by przy braku w tym zakresie innych twierdzeń faktycznych, by zakres odpowiedzialności posiadacza sięgał dalej niż za okres od objęcia rzeczy w posiadanie .W sprawie jest niesporne, że w toku postępowania o zniesienie współwłasności Sąd Rejonowy w Wieliczce dokonał oceny wniosków o zabezpieczenie zgłoszonych roszczeń powódki przez ustanowienie hipoteki przymusowej. Ich nieskuteczność wyniknęła z faktu dokonania zaskarżonej skargą czynności. W konsekwencji – w warunkach w których nie ma sporu, co do tego, że skarga pauliańska służy wierzycielowi mimo braku tytułu wykonawczego w stosunku do dłużnika – uznać należy, że treść wydanych w sprawie o zniesienie współwłasności postanowień sądowych uwiarygadnia wierzytelność powódki, co wyklucza potrzebę odnoszenia się do kwestii jej wysokości w ramach niniejszego postępowania, jak i oceny jej podstawy materialno prawnej (art.730¹ § 1 k.p.c.). Jedynie na marginesie zauważyć należy, że kwestie rozliczeń między współuprawnionymi z tytułu posiadania (współposiadania i jego zakresu) rzeczy wspólnej stanowią przedmiot wielu wypowiedzi prawniczych, a z których wynika istnienie tych roszczeń w ujęciu modelowym w oparciu o art.224 § 2 k.c. i art.225 k.c. (por Uchwałę Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19marca 2013r. III CZP 88/12 , OSNC 2013 nr 9, poz. 103, str. 1.) .

A zatem w sytuacji ,w której zażalenie nie dostarcza argumentów z których wynikać by mogło, że przyjęty przez Sąd I instancji sposób zabezpieczenia prowadzi do swoistego nadzabezpieczenia, to i brak jest podstaw dla rozważania

tej okoliczności w motywach niniejszego rozstrzygnięcia. W tym też kontekście podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, że dokonane zabezpieczenie nie obciąża pozwanego ponad potrzebę, gdyż jako takie utrzymuje stan, który ukształtował się w wyniku czynności prawnej jego poprzednika i łączy się podmiotowo z postępowaniem w niniejszej sprawie i niewątpliwie chroni w proporcjonalny sposób cel niniejszego postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego – względy pragmatyczne wykluczały potrzebę wyjaśnienia skuteczności prawnej doręczenia pozwanemu odpisu zaskarżonego postanowienia. Wadliwość bowiem dowodu doręczenia (brak podpisu odbiorcy przesyłki ze wskazaniem daty jej odbioru) nakazywałaby weryfikację ustalenia okoliczności (daty i osoby) doręczenia tej przesyłki sądowej, zwłaszcza w sytuacji rozbieżności opisu dokonanego przez operatora pocztowego na zwróconym dokumencie (k.502) z datą wskazaną zażaleniem. Jak wskazano wyżej, okoliczność ta w warunkach kilkumiesięcznego trwania postępowania międzyinstancyjnego i w warunkach zasad obowiązujących w systemie doręczeń sądowych przesyłek wymagałaby prowadzenia wielotygodniowych czynności reklamacyjnych, które ponad potrzebę wydłużyłoby niniejsze postępowanie. W tej sytuacji uznał Sąd Apelacyjny – przy braku przeciwnego stanowiska powódki - że skuteczne doręczenie opisanego odpisu postanowienia nastąpiło 17 listopada 2016r.

Odnosząc się do wniosku powódki o zwrot kosztów postępowania zażaleniowego należy zauważyć, że rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zabezpieczającego powinno nastąpić, zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 745 § 1 k.p.c. wydane w toku jej rozpoznawania postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia; w takim postanowieniu sąd nie zamieszcza rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego. O wszystkich kosztach postępowania zabezpieczającego, w tym także zażaleniowego, a więc o poniesionych w toku postępowania zabezpieczającego opłatach sądowych i wydatkach oraz kosztach zastępstwa procesowego pełnomocników lub kosztach poniesionych przez samą stronę, Sąd rozstrzyga dopiero w orzeczeniu kończącym daną sprawę jako całość, stosując zasady określone w art. 98-107 k.p.c., nie zaś w postępowaniu incydentalnym, jakim jest postępowanie zażaleniowe dotyczące zabezpieczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r., V CZ 77/11).

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Andrzej Struzik SSA Wojciech Kościółek SSA Grzegorz Krężolek